

SLOVENSKI NAROD.

Slovenski Narod velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24—	v upravnemu prejemcu:	K 22—
celo leto	12—	celo leto	11—
pol leta	6—	celo leta	5·50
četr leta	2—	na mesec	1·90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Delegacije.

Debata o ekspozéju grofa Berchtolda v delegačnem odseku za zunanje zadeve.

Dunaj, 26. septembra.

V avstrijskem odseku za zunanje zadeve se je pričela danes debata o ekspozéju grofa Berchtolda. — Treba poudariti, da so se pečali govorniki skoraj izključno z velikim vprašanjem balkanske krize.

Ce naj resumiramo rezultat tozadne debate, smemo reči, da si je delegacija svesta resnosti in težavnosti položaja, ki grozi, da se razvije v krvave konflikte, da si je svesta, v kako izredni meri je ogrožen evropski mir, predvsem pa tudi veliki interesi avstrijske monarhije.

Značilno je, da se je baš tekom današnje seje raznesla vest, da je Bolgarska napovedala Turčiji vojno; informirani diplomati so sicer takoj izjavili, da nimajo nikake informacije in da torej vesti ni smatrati resno, toda karakteristično je, da smatrajo delegacijo situacijo za tako napeto, da je izbruh vojske na Balkanu po njihovem mnenju vsak hip mogoč.

Kaj stori Avstrija v tem slučaju? Knez Schwarzenberg je poskusil odgovoriti na to vprašanje. Poudaril je, da bi bila velika napaka, petrifizičati princip statusa quo v tem smislu, da bi morali na vsak način ohraniti teritorijalno integrirano Turčijo. Avstrija se mora sicer zavzemati za mir, toda le tako dolgo, da ne postane sokriva krvavih zapletov. Ako pa pride po krvidi drugih («Gelüste der anderen Staaten», pravi knez Schwarzenberg) do vojne, tedaj Avstrija ne sme ostati pasivna. V kateri smeri bi se moral potem udejstvovati naša aktivnost, to knez Schwarzenberg le namiguje. Pravi namreč, da nikakor ne smemo pripraviti teritorialnega povečanja Srbske, ker bi nas potem tuja jugoslovanska država preveč obdajala ter nas ogrožala v mirni posesti lastnih jugoslovenskih dežel. Knez Schwarzenberg noče, da bi Avstrija v eventualnem boju pridobivala kakе nove teritorije (pravi, da imamo zaenkrat z Bosno, katero le komaj asimiliramo, dovolji), gre mu le za to, da preprečimo naraščanje samostojne jugoslovenske države.

To taktiko smatra isti knez Schwarzenberg za potrebno in pravilno, ki zaeno popolnoma upravičeno poudarja, da je predpogoj uspe-

šne balkanske politike naše monarhije, pridobivanje moralnega ugleda in simpatij. Ne v vojaško silo in materialno premočjo, temveč z idealnimi sredstvi, ki so etnopsihološkega značaja, moramo iti na Balkan, ako hčemo uspehov. In baš v tem oziru zanemarjammo interes monarhije na naravnost brezvesten način.

Skozi v skozi konservativni voditelj češkega plemstva je uspešno dokazoval, kako pogubna je politika države na slovanskem jugu, kjer da so dosepe razmere, zlasti na Hrvatskem, do Štadija, o katerem se knez Schwarzenberg noče primerno izraziti, ker se boji, da bi ga moral predsednik ukoriti!

Ena beseda visokega aristokrata, katerega stiki segajo na najvišja mesta, zasluži posebno pozornost: »Razvoj na našem slovanskem jugu je važnejše vprašanje, kar pa celo rešitev drugih, dozdevno aktualnejših notranjih sporov.«

Kolikor se moramo v trenutku spominjati, se je danes prvič izgovorila jasno in odločno v ustavnem zboru stara resnica, da je jugoslovensko vprašanje največje in najbolj preče, pa tudi najvitalnejše cele avstro-ogrsko monarhije.

Delegat prof. Spinčič je postal nekaj dokumentov v ilustracijo načina, kako rešujejo naši državniki to vprašanje. Bosna in Hercegovina sta še danes kolonialni deželi, brez prave ustave, izročeni izkoriscenju tujev; Hrvatska, dežela našilstev in terorizma, oropana svoje staroslavne ustave in vseh prav in svoboščin konstitucionalnega režima. Prof. Spinčič je predložil odsekutoliko materijala, tako ogromno število dokazov, da bi moralna biti delegacija udarjena z nezdružljivo slepoto, ako bi ne hotela izprevideti, kako upravičene so pritožbe Jugoslovjan in na kako nevarna pota je napram njim že krenila politika monarhije.

Da je smel madžarski terorizem tako dolgo gospodariti v naših deželah, to ni le posledica dejstva, da manjka merodajnim faktorjem volje in odločnosti, ustaviti nesmiselno in nevarno početje Lukacs - Cuvajevskega sistema. Jugoslovenski delegati so se prepričali, da so ti merodajni faktorji tudi neverjetno slabo podučeni in informirani o dejanskih razmerah; menda so jim dosedaj zadostovale informacije gospoda Cuvalja ... S tem seveda njihova krivda ne postaja manjša, državnika, kakor

Izhaja vsak dan zvezter izvzemni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijsih po dogovoru.

Upravnemu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posemezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatke naročnine se ne ozira. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Slovenski Narod velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—
celo leto	13—
pol leta	6·50
četr leta	2·30

za Nemčijo:	K 30—
celo leto	13—
za Ameriko in vse druge dežele:	2·30
celo leto	K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znaka. Upravnemu (spodaj, dvorišče levo), Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 85

slopošnih avdijencah z drugimi vrednimi avdijencah obliče.

Cesar, o katerem velja beseda, da je prvi kavalir države in ki je kakor znano napram vsakemu neprekosljivo milostiv in ljubezniv je tudi dr. Šusteršič poprašal po nekaterih podrobnostih iz življenja kranjske dežele. Dr. Šusteršič pravi, da ga je frapiralo kako se vladar za vse zanimata, kako dobro vse pozna in predvsem kako izvrsten je njegov spomin.

Cesarja bo to priznanje gospoda deželnega glavarja gotovo veselilo, ljubše bi pa bilo morda osivelemu vladarju, katerega očetovsko srce ne pozna nikakih razlik med narodi, med strankami, med posameznimi državljanji, ako bi bil dr. Šusteršič spoznavši, kako podrobno pozna vladar razmere in kako izvrsten je njegov spomin (dr. Šusteršič naj verjamem ne le glede dogodkov temveč tudi glede oseb) prav razumel besedam, ki jih je cesar odgovoril na njegovo zahvalo. Vladar je dejal: »Prepričan sem, da boste delovali za blagor kranjske dežele.«

To ni priznanje, kakor si domnevajo gospodji poslanec, to je marveč resno svarišo, to je opomin k objektivnemu in vsake stranske strasti prostemu delovanju v prid kranjske vojvodine. Dr. Šusteršič vedi, da je cesar o vseh razmerah poučen, on včetudi dobro, da pozna vladar njegovo preteklost, njegovo strankarsko delavnost, današnja avdijenca bi morala biti za njega pričetek sprehajanja.

Boril se je toliko, da doseže čast deželnega glavarja, resne vladarjeve besede: delovali v blagor dežele ga morajo podučiti, da so s častjo zvezane dolnosti in odgovornosti, ki nimajo ničesar opraviti z načelništvom S. L. S.

Bojimo se pa, da so tudi vladarjeve očetovske skrbi za kranjsko deželo navdahnjene besede padle na kamenita tla. Dr. Šusteršič se jim je že v avdijenci izognil ter odgovoril z zatrjevanji o zvestobi in ljubezni kranjske dežele do vladarja in njegove hiše. Vladar je moral ustaviti to ploho z besedami, s katerimi je presekal dr. Šusteršičeve fraze: »To je dežela dostikrat in v vseh okolnostih dokazala.« Svoje zanimanje za dobrobit kranjske dežele je potem vladar pokazal s podrobnnimi vprašanji o raznih važnih deželnih zadevah. Ljubljana in okolica morate s posebno hvaležnostjo beležiti dej-

Dr. Šusteršičeva avdijenca.

Dunaj, 26. sept.

Kranjski deželni glavar je smel danes zahvaliti cesarju za svoječasno imenovanje načelnikom kranjske avtonomne deželne uprave. Trajalo je silno dolgo, predno si je dr. Šusteršič izposloval to cesarsko milost, novoimenovan visoki funkcionarji in tudi drugi odlikovanci so običajno že v prvem mesecu po svojem imenovanju poklicani na dvor. Tako je smel danes poleg dr. Šusteršiča pred par dnevi poplemeniteni dunajski publicist Singer pred cesarja. Toda naj si bo kakor že hoče, nočemo se baviti s težkočami, ki so dr. Šusteršiču do danes zapirale pot v avdijenčno sobo. Dejstvo je, da je bil naš deželni glavar danes pri

vost in tisto malo znanje, kar si ga je ohranil sedaj ukročeni in obrzdanii Fénat v možganih. Konzul se je zanesel nanjo v vseh gospodarskih izdatkih, ki so bili zelo težki ob naravnih bremenih in od leta do leta manjših dohodkih, ki mu jih je izpodjedala trta uš v vinogradih. Po vsej ravnini se je bila že razpasla, samo ograjeni svet okrog hiše se je upiral, in konzulova glavna skrb je bila: rešiti ta del z znanstvenim raziskavanjem in s poizkusi.

Ta Divonna Abriejeva, ki je nosila tudi posimbal svojo kmečko avbo in škarje za pasom, in je vrnila s tolikim zatajevanjem gospodinjske in družabniške posle je čuvala v teh hudičih letih hišo neprilik in zadreg, ko je moral imeti bolnica neprestano utrudljivo oskrbo, so se vzgajale malčice pri materi za gospodičnice, in je bilo treba redno plačevati stanarino in hrano za Jeana, izprva na gimnaziji v Aixu, kjer je študiral pravo, naposled v Parizu, kjer je končaval svoje nake.

S kakim čudežnim redom in brižnostjo je vsemu temu dospela, je bilo uganka vsem in nji sami. A vselej, kadar se je Jean spomnil Casteleta, kadar se je ozrl na fotografijo, obledelo od solca, je bila Divonna, ki mu je stopila prva pred oči; njeni imenom je zazvenelo najprej v ušehih, Divonna, vrlo kmetico, je čutil skrito tam za zidovjem plemiškega dvorca, katerega podpira ona

s svojo silno voljo. A zadnje dni, od kar je vedel, kaj je bila njegova ljubica, se je izogibal izpovedovit vroči in nečeseno ime, kakor ni govoril pred njo o svoji materi ali o komerkoli izmed svojcev; celo fotografije ni gledal rad, kakor da je zgrešila svoje mesto, kakor da visi po krivici na tej steni, nad Saphino posteljo.

Nekega dne, ko se je vrnil domov k obedu, se je zavzel, da vidi mizo pogrnjeno za troje oseb, še bolj, ko najde Fani pri kvartah z majhnim človekom, ki ga na prvi pogled ni spoznal; ta pa se obrne in muka pokaže svoje svetle kozje oči, velik, podjeten nos na ogorelem, zlizanem obrazu, plešasto lobanjo in brado, kakoršno so nosili svoje dne lijaši — stric Cezar. Na vzklik svojega nečaka je odgovoril, ne da bi izpustil kvarte iz rok:

»Vidiš, nič se ne dolgočasim, bezig igrat s svojo nečakinjo!«

S svojo nečakinjo. In Jean, ki je svoje razmerje vsemu svetu tako skrbno prikrival! Ta familijarnost mu ni bila nič kaj po volji, kakor tisto ne, kar mu je Cesar potihoma besedil, ko je odsila Fani v kuhinjo ... »Vsa čast, malo... oči... roke... kraljevska pčenka!« Še hujje pa je bilo, ko je zatrel Fénat pri obedu brez vsake uzde razkladil. Casteletske razmere in kaj ga je napotilo v Pariz.

(Dalej prihodnjek.)

LISTEK.

Sapho.

Slike iz pariškega življenja.

Francoski spisal Alphonse Daudet. Prevel Oton Župančič.

(Dalej.)

Po trikrat na teden je prihajala v Castelet štav lepa ribičeva hčerka, Divonna Abriejeva, rojena med vrbnjem na Ponorju, prava vodna rastlina z gibkim, dolgim stebrom. Pod trogubo katalansko avbo, ki ji je objemala drobno glavo, avbo z nazaj vrzjenimi trakovi, izpod katerih se je vpogibal vrat, lahko rujav-kast kakor obraz, in se je belela nežna polt njenih prs in ramen, je bila kakor »donna« s starodavnih ljudovnih dvorov, ki jih je bilo prejšnje čas polno okoli Châteauneua, v Courthezonu, v Vaqueirasu, po teh starej stolpih, katerih razvaline so razpadale po sosednjih grških.

Ti zgodovinski spomini so bili Castejevi ljubczni deveta briga, bil je priprosta duša brez idealov in književne naobrazbe; a ker je bil tam majhne rasti, je imel piko na elike ženske in se je ujel takoj prvi lan. V tem je bil pa veččak, Fénat, v takih selskih pustolovščinah; takole v nedeljo malo zaplesaš, poklop-

kjer so se sušile mreže, na katerih se je lesketalo bisernično srebro ribjih luskov; malo naprej dvoje ali troje zasidranih ladij, gugajočih se in škrpajočih na svojih konopcih, in velika živahnha reka, širna, bleščeca, vsa skodrana, ker je gnal veter valove proti otokom — bledo - zelenim šopkom. In tukaj je dobil Jean, še čisto majhen, veselje do daljnih potovanj in do morja, ki ga ni še vi-

Kakšno navdušenje je še vladalo, ko je sivolasi cesar posetil deželo!

Danes smatrajo časopisi za umestno, da z molkom prezo cesarjevo rojstni dan, dočim v vznešenih uvodnikih proslavljajo kralja srbskega.

Kakšen razloček je na primer v Sarajevu med cesarsko proslavo nekdaj in sedaj!

Če bi oblasti, oficijalne korporacije, častniki in priseljeni ne razsvetlili svojih oken in ne razobesili zastav, bi bil 18. avgust dan, kakor vsak drugi. In kako drastično je na primer mesto Gačko za to skrbelo, da se slovesno proslavi ta dan! Gruča meščanov in akademikov je na cesarjev rojstni dan stopala v spredu po ulicah in demonstrativno popevala koračnico »Hercegovci i Bosanci«! Da, daleč smo prišli s svojo indolenco!

Tu v Bosni imajo veliko besedo o politiki srednješolci. Da bi jih videli, kako stope, čitajoč časopise, pred gimnazijo in debatirajo. In če je kdo izmed njih, kakor se je nedavno tega zgodilo, obstreljen, mu deputacija tovarišev pod vodstvom poslancev in uradnikov izroči srebrn venec in da bi zgled imel mnogo posnemovalcev, razstavijo njegovo sliko, obdano s srebrnim vencem, na vidnem prostoru v glavnem ulici. Jukić in njegovi tovariši so povsodi dnevnini junaki!

Da so kmetje v okraju Gradačac odpovedali pokorščino in revoltili ter pod vodstvom občinskih odbornikov atakirali orožnike, je samo epizoda in eden izmed mnogih znakov, ki dokazujejo, kako zelo se širi duh nezadovoljnosti v deželi.

Veleznačilni za vladajočo razpoloženje so govorji, ki so jih imeli razni govorniki na nekem socijalno-demokratskem shodu v prisotnosti vladnega zastopnika.

Predsednik tega shoda Sava Kapor je na primer reklo: »Počaj je od dneva do dneva slabši. Za to nezaslišno gospodarstvo se imamo zahvaljevati kulturnoscem. Kar niso Turki skozi 500 let storili, to so sedaj zgrešili kulturnosci, to je zarečila avstro - ogrska buržoazija. Ustvarili so neznoane razmere in na tisoče in tisoče siromakov.«

Ali urednik Panto Kričić: »Naš narod je svoje dni pozdravil avstro-ogrške voje pri njihovem prihodu v deželo kot prijatelje in jih sprejel s soljo in kruhom. In sedaj to strašno razočaranje, to padanje vseh nad!«

Toda dovolj o tem, takšnih dejstev bi se dalo navesti nebroj, toda že gori navedeno bo nesporno zadostovalo, da bo vsakdo prišel do zaključka, da tako ne sme iti in ne bo šlo naprej in da se mora nekaj storiti, da se razmere sanirajo.

Prvo vprašanje, ki se mora rešiti, je določiti pripadnost Bosne in Hercegovine k eni državni polovici.

Dokler te pokrajine ne vedo, kam spadajo, dokler si avstrijski in ogrski uradniki ljubosumno in sovražno stope nasproti, dotele je izključeno vsako uspešno delo in vsa ka sanacija razmer...«

Tako »Die Zeit«. Ne motimo se, ako sklepamo iz tega članka, da se v Bosni pripravlja nekaj izrednega.

Mogoče je dvoje: da se namerna v zoznamu na nevaren položaj na Balkanu proglašiti v Bosni in Hercegovini izjemno stanje ali pa se pripravlja državni prevrat te je priklopitve anektiranih pokrajij k tej ali oni državni polovici.

Toda h kateri? K Avstriji z zdržitvijo z Dalmacijo? Ali k Ogrski s priklopitvijo k Hrvaški? Kdo bi to vedel!

Vsekakor bo že bližnja bodočnost pokazala, v koliko so naše kalkulacije utemeljene.

Štajersko.

Iz Maribora. (Slovenci in občinske volitve.) Včasi so se vodilni slovenski krogi prav živahnoukvarjali z mariborskimi občinskimi volitvami. Enkrat, kolikor nam je znano, so se jih celo udeležili, da bi šteli svoje glasove. Ali bi bila letos udeležba umestna ali ne, o tem se še nič govorilo in posvetovalo, dasi bi bilo tako potrebno. Predvsem pa je potreben natančen študij volilne imenika. Na delo torej!

Iz Celja. (Glavni zbor Narodne stranke) se vrši že dne 6. oktobra, je torej takoreč pred durmi. Te dni se razpoložijo vabila posameznim zaupnikom. Kdo bi vabila ne dobil, naj smatra te vrstice kot vabilo. Dnevi red smo že naznani. Ker je precej obširen, bi si naj udeleženci prihod v Celje uredili na vsak način tako, da bi že prišli s prvimi vlaki. Kakega skupnega obeda ne bo. — Za večerno veliko ljudsko slavost so priprave v polnem teknu. Za srečolov so obljudili posamezni naprednjaki lepa darila. Priredi se tudi po ljubljanskem vzorcu konkuren-

ca štajerskih vln, katere se naj udeleže vinogradniki iz vseh krajev in goric našega vinorodnega Spod. Štajera. Pošiljatve sprejema gosp. dr. Janko Sernek v Celju. Izkušček se pridene čistemu dobičku veselice.

Iz Celja. Kakor gobe po dežju rastejo po Srednjem in Zgornjem Štajerskem nove državne realke. Celo v malem gnjezdec Fürstenfeldu in v neznanem mestecu Brucku bodo kmalu imeli populne realke. Na Spodnji Štajer je pa vrla očividno popolnoma pozabila. Na naše slovenske kulturne potrebe se niti ne ozira, saj ve, da ji od sedanjih slovenskih poslancev na Štajerskem ni pričakovati nobene resne opoziciji. Narobe, naši slovenski Štajerski poslanci prednjačijo med najponižnejšimi vladnimi hlapci! Občina Trbovlje bi rada imela realko; postavila bi poslopje proti letnemu odplačilom od države, na razpolago bi bila brezplačna kurjava. Za obisk se ne bi bilo potreben. Država bi plačala učitelje in kupila vsaj del učnih sredstev. A za vsa prizadevanja te velike industrijske občine ima vrla gluha ušesa. Trboveljski državni poslanec pa očividno tudi, drugače bi v tej važni stvari vendar že kaj resnega storil. Od občine same pa se tudi večjih žrtev, kakor jih zmore, ne sme zahetavati.

Iz Maribora. (U mestna, pa ne odkritosrčna kritika.) »Marb. Zeit« izvaja v zadnji številki na uvodnem mestu: »V Mariboru bodo imeli kmalu občinske volitve. Težje ko kdaj poprej bo najti tokrat primerne kandidate, še težave nežesa bo pa volitev sama. Ne da se nameč tajiti, da vrla osobito med volilci 3. razreda precešnja nevolja. Saj se res nikdo ne navdušuje za rezultate tokratne delavne dobe mestnega svetovalstva. V celem aparatu ni bilo najti ničesar velikopoteznega, nobene žive iniciative, nobenega čina, nad katerim bi imel davkopalčevalc veselje...« Kaka naivna duša bi se čudila nad to osto kritiko, ker je bilo vendar doslej brati v »Marb. Zeit« prav mnogokrat slavospev doseđanju mestnemu svetu. Sedaj pa se oglaši »Marb. Zeit« z isto sodbo, kakor jo je izrekel že večkrat »Slov. Narod«, »Arbeiterwille« ali »Untersteirische Volkszeitung«. No, malo nižje pove »Marb. Zeit« sama, odkod ta prese netljivi radikalizem. Iz strahu nameč, da bi se volilcem 3. razreda ne dopadli kritiki mariborskega občinskega gospodarstva v socialističnem, slovenskem ali klerikalnem taboru, hočejo nemški nacionalci — kritizirati to, kar so sami zavozili. Ali jim bodo nezadovoljni purgarji tudi verjeti?

Iz Maribora. (Iz nadjdljiv avstrijski Birokracij.) Letošnjo spomlad je baš »Slovenski Narod« večkrat opozarjal tukajšnje slovenske politične kroge, naj ne pozabijo na dvojezične napisne na novem uradnem posloplju mariborskega okrajnega glavarstva. Mariborski Nemci so stali na stališču, da morajo priti na posloplje samonemški napisi, češ, saj stoji v nemškem mestu Mariboru! Vladi pa se je le nekaj sanjalo, da bo služilo to posloplje za politično upravo okraja Maribor - okolica, kateri je po ogromni večini slovenski. Da bi ne žalila Nemcev in ne ustregla Slovencem — ni dala sedaj na posloplje — nobenega napisa. Tako dela avstrijski Birokracij vedno. Nikjer ne poznava pravčnosti, nikjer ne poseže za najbljivo praktično rešitvijo kake zadeve — ne, vse se napravi samo napol in na ta način ni nikdo zadovoljen, ali pa kvečjemu Nemci. Priznavamo, da se svet ne bo podrl zaradi takega ali drugačnega napisa na uradnem posloplju na mariborskem okrajnem glavarstvu — ali v takem postopanju vlade je mnogo metodičnega preziranja in zapostavljanja Slovencev, proti kateremu moramo odločno protestirati.

Iz Maribora. (Govorce o volilnih kompromisi.) Članek »Marb. Zeit« o občinskih volitvah ni napravil med volilstvom enega vtiska, katerega so uprizoriteli tega volilnega, zelo nespretnega volilnega manevra morda pričakovali. Pokazal je nameč, kako nesigurni in boječi so postali vodilni nemšknacionalni gospodje. Po mestu krožijo o volitvah najrazličnejše govorice, izmed katerih registriramo tu nekatere, ker se da težko kontrolirati, koliko je na kateri resnice. Pravi se, da so sklenili socialisti in Vsenemci za občinske volitve v Mariboru in Studencih kompromis. Na drugi strani se zopet govorji o kompromisnih pogajanjih med nacionalci in Vsenemci. Teh je sicer malo, a imajo nekatere ljudi, ki vedo veliko govoriti in sitnosti delati. Iz klerikalnih krovov se zopet sliši, da se misli na nekako gospodarsko stranko, katera bi se opirala na klerikalce slovenskega in nemškega jezika in tudi na manj zanesljive nemško - nacionalne ele-

mente. Dopisnikovo mnenje je, da če pride do hudega volilnega boja, se bo isti izvojil med - socijalisti in nacionalci, katere bodo v takem slučaju, kakor doslej še vedno, podpirali Vsenemci in klerikalci. Narodni Slovenci se pa bodo, kakor vse kaže, omejili na vlogo gledalcev.

Iz Maribora. (»Slovenska Straža«) ima svoj letoski glavni zbor v nedeljo, dne 13. oktobra v dvorani mariborskega — Narodnega doma. Ne bodo pisali nobenih rekrinacij, ali da se doda prostori v Narodnem domu konkurentini naše C. M. obrambne organizacije, je napravilo tu in drugod jako slab vtisk.

Iz Maribora. (»Südmärk«) je ustanovila tu novo podružnico za mladino. V to podružnico se bode nedvomno ravno kakor v nemška telovadna društva tako pridno lovilo slovenski delavski, trgovski in obrtniški naraščaj. Živa potreba je ustanoviti v Mariboru za te sloje posebno organizacijo ali jih pa z živo agitacijo spraviti v našo podružnico Družbe sv. Cirila in Metoda. Braničimo svojo mladino pred potujčevanjem, kolikor le moremo!

Iz Rečice. Dne 26. avgusta t. l. je prinesel »Slovenec« v št. 194. počilo iz Rečice na Štajerskem: »Dva najmočnejša fanta«. Temu dopisu je priporočiti: Podpisani se nimnikar izgovarjal, da je najmočnejši fant in tudi dosedaj še nima pretresenih možgan, kakor je poročal »Slovenec«. Ampak pretresene možgane ima dotični dopisnik, ki daje taka lažniva poročila v svoj žurnal, ker se boji, da bi bilo enkrat obelodanjenko, kako sta nekdaj z neko sposodno gledala v njegovi štali volno nedolžnega jagnjeta. — Matija Poznič, posestnika sin, Niska št. 8. P. Rečica (ne, kakor je »Slovenec« poročal Matevž Rojine).

Iz Ljutomerja. Dne 24. septembra se je imel zagovarjati pred tučajnijo okrajsko sodnijo praktikant ljutomerske nemške hranilnice, neki Blumauer zaradi prestopkov proti pravnosti. Fant ima svoje posebno veselje z mladimi, komaj 10 let staremi deklincami. Pri obravnavi se je izkazalo, da je bil Blumauer, rodom Gornještajerc, vzgojen v raznih zavodih. Dobil je z ozirom na »neodljivo silo« 24 ur zapora. Blumauerjev čin dokazuje, da bi ga bilo dobro poslati v Gradec na preiskovalnico za umoholne. Potem bi bili tukajšnji nemškutarji rešeni večnih skrb za svojo deco.

Iz Ljutomerja. »Straža« se zgranja nad vpočojenim in tukajšnjim sodnim oficijalom Čataričem, da je bil tak nemškutar. To je prav. Ali Čatarič se je večkrat hvalil — po pravici ali po krivici, ne vemo — da je sin bivšega ljutomerskega dekanata Šrola! Nečloveškega in grdega bi to nič ne bilo in g. Šrola ne obsojamo, da se je svoji prisegi izneveril. Vidi se pa, da bodo gg. duhovniki moralni boli paziti na narodno vzgojo svojih otrok, da jih ne bodo še mrtvih obsojali — duhovniški listi!

Drobne novice. Iz Maribora. O smrti vpokojenega gimnazijskoga profesorja Fr. Horaka piše »Grazer Tagblatt«: Profesor Horak je bil na predvečer svoje smrti jako vesel in dobre volje. Nikdo ni mislil, da bi se utegnila zgoditi kaka nesreča. Ponosči je pa nagloma umrl. Ker so bila vrata v sobo zakljenena, so jih moralni orožniki vlotili. Horak je prebil v Steindorfu že 24. poletje. Truplo pokojnikovo so prepeljali v Maribor v rodbinsko rakev. Zadnja leta, od kar je stopil v pokoj, je bival profesor Horak v Gradcu. — Varnostne razmere na Srednjem in Zgornjem Štajerskem morajo biti v istini idealne. Ropi in umori se kar vrstijo drug za drugim. Pretekli teden je blizu Judenburga neki mesarski pomočniki umoril in oropal nekega kmečkega posestnika, sedaj pa pri Predingu doslej še neznan človek umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda čisto dobro razvilita in je visela zajcu z levega pleča. Menda se g. Adolf Orel ni učil lovke umoril in oropal živinskega mešeterja Mörtha. Vzel mu je okoli 14.000 K., ki jih je izkupil za vole na sejmu v Gross - Florianu. — I z Šostanjem poročajo nemški listi: Tučajšnji trgovec Adolf Orel je ustrelil tri dni na lovu zajca s 5 nogami. Peta noga je bila bojda

Dnevne vesti.

+ **Ljubljanska deželnozborska volitev.** Prejeli smo z Reke naslednje pismo: Čestitam vodstvu narodno - napredne stranke najradostnejše na lepem uspehu in zmagi narodno - napredne stranke pri nadomestni deželnozborski volitvi. Neustrašeno naprej v boj za ideje slovenske napredne stranke ter za ves slovenski napredni narod, v boju zoper klerikalizmom. Z narodno - naprednim pozdravom Josip O b i l ĉ n i k , bivši tajnik naprednega političnega društva za Kolizejski okraj.

+ **Zopet denunciacija.** Ni ga dneva, da bi klerikalci ne prišli na dan s kako denunciacijo. Zdi se, da jim je postal denunciranje življenjska potreba in da brez denunciacije ne morejo živeti. V zadnjem času so še razširili delokrog svojega denunciranja in sicer na Trst, kjer se jim menda slovenstvo preveč hitro utrija in razširja. To denunciranje tržaških Slovencev se vrši z **Ljubljane**. To je po nerodnosti izdal »Slovenec« čitamo: »Od Slovencev, ki živi v Parizu, ne morete pričakovati, da bo ostala njegova družina slovenska, ravno tako je samo ob sebi umevno, da se je par slovenskih naselbil (»Slovenec« namreč govor o Koroški) med Nemci zgubilo.« — Od Slovencev, ki živi v Parizu, na Dunaju ali v Gradcu, se torej po »Slovenčevem« nauku ne sme pričakovati, da bi vzgojeval svojo rodbino slovensko in ravno tako je samo ob sebi umevno, da zginjajo slovenske naselbine med Nemci. Kdor ima takšne pojme o narodni vzgoji in narodni ohranitvi, o tem pač ni pričakovati, da bi kaj storil za narodno obrambo in za ohranitev slovenskega življa. »Slovenec« s tem proglaša načelo »Cuius regio, illius natio« — med katerim narodom živiš, tega narodnosti tudi moraš biti. Z drugimi besedami povedano: Klerikalci javnoma oznanljajo načelo, da se morate Slovenci, ki živite izven domovine — bodisi v Gradcu ali na Dunaju, bodisi v Ameriki ali v Aleksandriji — potujti in da je vsled tega odveč vsako narodno obrambno delo. In ti ljudje, ki oznanljajo sedaj take krive nauke, so se svoječasno zgražali, da so mestni magistrati na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Mariboru, Celju in Ptiju silili Slovence, da pri ljudskem štetju vpišejo nemški občevalni jezik.

+ **Neprostovoljno priznanje.** V včerajnjem »Slovencu« čitamo tele stavke: »Ali rešuje slovensko šolsko vprašanje dunajski parlament? Ali ni gospodar šolskih postav koroški deželni šolski svet, kjer imajo Slovenci samo enega zastopnika in je še ta nasproti Nemcem polnoma brez moći? Kako pa naj napravi Eseles Korošcem novo deželni šolsko postavo in slovenske šole?« — Z drugimi besedami povedano pravi »Slovenec«, da so za vsa šolska vprašanja merodajni deželni šolski svet. Potemkam odločuje v vseh šolskih vprašanjih tudi na Kranjskem deželni šolski svet. In v tej korporaciji na Kranjskem imajo klerikalci, kakov je znano, večino. Torej lahko urede šolstvo po zatrditlu »Slovenca« samega, kakor hočejo. Lahko torej snujejo nove slovenske šole, kjerkoli jim je drago. Zato vprašamo »Slovenčevevo« gospodo, zakaj klerikalci, ki imajo deželni šolski svet v rokah, ne osnujejo stante pede slovensko solo v Kočevju, kjer je 150 slovenskih otrok brez slovenskega pouka, zakaj niti z mazincem ne ganejo, da se ne prestano ustanavljajo Šulerajnske šole na slovensko-kočevski meji in zakaj brez vsakega stita in sramu trpe sramoto, da mora družba sv. Cirila in Metoda graditi v slovenski deželi, kjer imajo deželni šolski svet v rokah slovenski klerikalci, — na Kočevskem slovenska šolska poslopja in podpirati slovenske šole? Na to vprašanje, izviroče iz »Slovenčevega« neprostovoljnega priznanja, naj nam klerikalci odgovore, potem bomo še nadalje razmotrivali, kdo je kriv nazadovanja in propadanja slovenskega naroda!

+ **Pod Šusterščevim »pantofljem«.** Tako je naslov članku, ki ga priobčuje spletko »Sloboda« z ozirom na to, da so dalmatinski pravaši odklonili, da bi se z ostalimi hrvaškimi in srbskimi strankami v Dalmaciji na skupni konferenci posvetovali o eventualni medstrankarski akciji proti Cuvajevemu režimu na Hrvaškem. »Sloboda« piše med drugim: »Stranka prava je torej odklonila vsako sodelovanje z ostalimi dalmatinskim strankama — tudi v zadevi Hrvatske. Ona je našla novo »patriotično« formuljo, s katero je v drugič dokazala, da čvrsto stoji pod »pantofljem« slovenskih klerikalcev in dr. Susteršča. Samo s to razliko, da je bila to pot bolj odkritosčena. Dočim je prvič, ko se je šlo za obstrukcijo v parlamentu radi Hrvaške, obstala na polovici pota prenehala z obstrukcijo ter jo

oneomogočila, ker je tako hotel Šusteršč, izključuje danes takoj vsako skupno sodelovanje in to zopet zategadelj, ker tako hoče in ukazuje Šusteršč. Ta »patriotična« formula je podala nov dokaz, kako je našim pravašem Šusteršč bližji kakor ostale stranke v Dalmaciji, kako so jim interesi slovenskega klerikalizma najnejni od interesov Hrvaške, kako je strankarsko vprašanje najneje kakor hrvaško. Ta »patriotična formula« je odkritosčno priznanje, kako naši pravaši stope pod Šusterščevim »pantofljem«, kako jih je le-ta prvič prisilil, da so pokopali hrvaško vprašanje v parlamentu in da jim je sedaj zabranil celo to, da razpravljajo o tem vprašanju. Tisti naši dobri ljudje, ki vedno pozivajo k narodni slogi in ki so doslej verovali v patriotizem pravašev, se sedaj končno lahko prepričajo, kako globoko je padla stranka prava v Dalmaciji in kdo je kriv naše današnje narodne nemoči.«

+ **Vredno, da se zabeleži.** V »Slovencu« čitamo: »Od Slovencev, ki živi v Parizu, ne morete pričakovati, da bo ostala njegova družina slovenska, ravno tako je samo ob sebi umevno, da se je par slovenskih naselbil (»Slovenec« namreč govor o Koroški) med Nemci zgubilo.« — Od Slovencev, ki živi v Parizu, na Dunaju ali v Gradcu, se torej po »Slovenčevem« nauku ne sme pričakovati, da bi vzgojeval svojo rodbino slovensko in ravno tako je samo ob sebi umevno, da zginjajo slovenske naselbine med Nemci. Kdor ima takšne pojme o narodni vzgoji in narodni ohranitvi, o tem pač ni pričakovati, da bi kaj storil za narodno obrambo in za ohranitev slovenskega življa. »Slovenec« s tem proglaša načelo »Cuius regio, illius natio« — med katerim narodom živiš, tega narodnosti tudi moraš biti. Z drugimi besedami povedano: Klerikalci javnoma oznanljajo načelo, da se morate Slovenci, ki živite izven domovine — bodisi v Gradcu ali na Dunaju, bodisi v Ameriki ali v Aleksandriji — potujti in da je vsled tega odveč vsako narodno obrambno delo. In ti ljudje, ki oznanljajo sedaj take krive nauke, so se svoječasno zgražali, da so mestni magistrati na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Mariboru, Celju in Ptiju silili Slovence, da pri ljudskem štetju vpišejo nemški občevalni jezik.

+ **Klerikalci in družba sv. Cirila in Metoda.** Umejemo, da glejajo klerikalci z zavistjo in z jezo na družbo sv. Cirila in Metoda. Ta družba vrši najavnejše obrambno delo, ta družba skrb za slovensko narodnost v ogroženih krajinah, ta družba rešuje slovensko deco ob meji in je preporodila slovenstvo v Trstu — in vse to edino s podporo naprednjakov in kraj vsega srditega nasprotovanja klerikalcev. Klerikalce seveda jezi, da nimajo niti najmanje zasluge na velikem delu družbe sv. Cirila in Metoda, da imajo pač užgan pečat narodnih izdajalcev, a ne morejo najmanje stvarice pokazati, o kateri bi se reklo, da so jo storili narodu v korist in v obrambo. Ustanovili so »Slovensko Stražo«, ki borne groše, pridobljene z težavo, porabila samo za klerikalne - strankarske namene za narodnost in obrambo Slovencev pa ne žrtvuje niti ficka. Tako je družba sv. Cirila in Metoda edina velika in mogočna obrambna organizacija slov. naroda, ki sloni izključno na narodno - naprednih plečih in izvršuje svoje blagoslovljeno reševalno delo edino vsled pozrtvalnosti slovenskih naprednjakov. Družba je pravi spomenik napredne pozrtvalnosti in naprednega domoljubja ter si jasen dokaz, da postavlja slovenski naprednjaki reševalno delo nad vse druge interese. Ta družba je pa tudi spomenik sramote in propadlosti slovenskega klerikalizma, ki se je pač polastil skoro vse politične moči, pa jo izrabila z golj samo za svoje ne vedno čiste strankarske namene, za obrambo delo pa ničesar ne stori in ničesar ne žrtvuje. Človek bi mislil, da bodo klerikalci družbo sv. Cirila in Metoda vsaj pri miru pustili, če je že nečejo podpirati, ali da bodo poskušali z njim tekmovati — saj bi to bilo celokupni narodni stvari samo na korist. A ne — družbo samo sovražijo in jo preganljajo, dasi njene mu delu ne morejo ničesar očitati.

Toda klerikalci ne trpe, da bi obstajala družba, pri kateri ne gospodarijo klerikalci; radi bi imeli, da bi naprednjaki žrtvovali, klerikalci pa bi v družbi gospodovali in z njenimi sredstvi vzdrževati redovniške šole ter pospeševati klerikalne cilje. Zato jo napadajo, zato ji skušajo škodovati. Zdaj se je lotijo s kolom, zdaj z zastrupljenim bodalom. Na zadnji veliki skupščini se je konstatiralo, da so se dohodki družbe skrčili. Hitro je planil »Slovenec« pokonci in bi rad v motni vodi ribaril. Družba ima lepo premoženje in po tem premoženju se klerikalcem silne cede. To je vsa skriv-

nost konfuznega članka, ki ga je priobči klerikalni moniter. Mi pa le pravimo: Ce hočejo klerikalci pospeševati družbo sv. Cirila in Metoda, naj pristopijo podružnicam in naj z dejanijem in z žrtvami pokažejo, da jim je za procvit družbe sicer pa — proroke od najvažnejše organizacije, kar jih ima slovenski narod!

+ **Klerikalci v Prečini.** Iz občine, kjer se je zgodilo najnesramnejše volilno sleparstvo, kar so jih storili klerikalci, to je iz Prečine se nam piše: Predno omenimo nekaj o shodu, ki ga je priredil pretečeno nedeljo g. Jarc v Zalogu, moramo povedati, kako je prislo do njega. Jarc namreč sam ta shod ni priredil, temveč je to delo očeta Štemburja. Prnjem se je skoval načrt, kako vložiti nekaj glasov za predstojče volitve v prid Franca Vintaria. Da je to res le zanjka, naj vam dokaže sledče: Vsem je znano, kako potreben je bodo Loka - Srebrenče, ker večina boljših posestnikov tamoznjih bližnjih vasi ima na nasprotni strani Krke travnike in gozde. Ti revezirajo morajo okrog voziti, ter po nepotrebni tratični čas, ki ga itak tako zelo primanjkuje. Da jim je ravno Vintar nasprotoval, kaže to, da takrat, ko je bilo treba stvar najresnejje prijeti, da bi se kaj naredilo, niti je komisiji ni šel. Sedaj je pa načrt postal tako vnet za občane, da jim hoče kar most narediti. Saj on sam bi se morda ne domislil tega, ampak očes Štembur so sprožili to mišel, češ, kaj bi za občinske volitve naredili limanice v podobi mosta. Da je to res le limanica, dokazuje to, ker je možem, ki so prisli k njemu k posvetovanju, kar očitno rekel: »Ja možem, ko bi bil Vintar župan, bi to prav lahko šlo.« Jarc je seveda takoj obljubil, da bo naredil shod v Zalogu pod pretezo, da občanom v najkrajšem času prinese most po zaslugi Vintarjevi. Da je to le manever na blagoje se volitve v namen, dobiti s tem nekaj glasov za Vintarja, je jasno, kajti mostovi se ne postavljajo kar tako, treba je, dovoljenja od merodajnih oblastej, treba prositi podpore, česar se pa dosedaj še ni niti storilo. Pripomnimo še, da bi most stal 50 do 60.000 K, stal bi na občinski cesti; dežela bi dala samo starino Vavtoškega mostu, kje pa potem denar? Kako že omenjeno, bi stal most na občinski cesti in je torej gotovo, da ga dežela kakor tudi država ne more prevzeti in boge koliko prispevati k tem ogromnim stroškom, kakor tudi ne za nadaljnjo oskrbo mostu, kateri bi zahteval vsakoletni stroškov s popravilom. Da bi pa to vzdrževal bližnje tamoznje vasi, bi bilo to njim pogubno udarec, ter jih spravil v neprilike, iz katerih bi se ne mogli izmotiti. Tega tudi ne verjamemo, da bo prevezel pretežno večino preračunane vso v pokritje, še manj pa v nadaljnje oskrbovanje mostu kak Vintar ali Štembur. Vkljub njegovemu dobro izmišljenemu načrtu k predstojčem volitvam, dvomimo, da bi to kaj pomagalo, kajti Vintarja preveč dobro poznamo. Jarčevih obljub smopu tudi do grla siti. Ko bi bilo vse res, kar Jarc obljubi, ne bila bi otave vo da vuela.

+ **Iz ljudskošolske službe.** Imenovani so na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega nadučitelja Štefana Jelenca, učiteljica Angele Gradišarjeva za suplentko v Dvoru, absolvirana uč. kandidatinja Julija Bantanova za prov. učiteljico v Zagradcu, gdč. Josipina Zanc za prov. učiteljico v Mihovem, na mesto učiteljice na dopustu Ivane Pezdirjeve, učiteljica Ivana Lovšinova v Žužemberku in prov. učiteljica v Prečni Viktorija Zagorjanova za prov. učiteljico v voditeljico v Gabrijah. Za prov. učiteljico v Gorah je imenovana gdč. Vida Vreze. Za prov. učiteljico v Možnjah je imenovana gdč. Helena Černetova. Sola v Dolžah se otvoril kot dvorazrednička ter se sistemizirale dve novi mestni.

+ **Odlikovanje.** Ravnatelj »Živnostenske banke« v Pragi Josip Špitálsky, ki je tudi prvi podpredsednik »Ljubljanske kreditne banke«, je bil odlikovan z redom zelenih krone III. razreda.

+ **Slovenska umetniška razstava.** Predogled razstave za povabilne goste se vrši dne 28. septembra popoldne. Od nedelje, dne 29. septembra je razstava otvorjena za splošen obisk od 9. dopoldne naprej.

+ **Pogreb ces. svetnika pl. Radicosa.** Ob številni udeležbi se je včerjil v popoldne pogreb cesarskega svetnika Petra pl. Radicosa. Po konjega so spremili na zadnji poti: župan dr. Ivan Tavčar, nadkomisar Semen, komisar Govekar, ekscelenta filmt. Kušmanek in več častnikov, dež. sod. predsednik v p. pl. Levčnik, fin. prokurator dr. Pessiak, višji sodni svetnik Hauffen, drž. pravnik vitek pl. Luschak, dež. šol. nadz. Hud. L. Lewec Belar, deželno-

vladni svetnik dr. Praxmayer, vladna svetnika dr. Junowicz in Šubic, vladni svetnik prof. v pok. pl. Valenta, okr. glavar v pok. Del Cott, dež. odbornik dr. Zajec in II. ravnatelj dež. uradov dr. Zbašnik, nadalje primarij prof. pl. Valenta, višji rač. svetnik Verderber, župnik Vrhovnik, podpredsednik Matice Slovenske vitez Graselli, v imenu »Flottenvereina« ces. svetnik Mathian ter poštni oficijal Levert, nadalje razni drugi dostojanstveni in uradniki ter funkcionarji raznih društev, katerim je bil pokojni zvest sodelavec. Ob njegovi krsti se je zbral tudi številno zastopstvo ljubljanskih dam, da izkaže zadnjo čast velikemu domačemu učenjaku.

+ **V izložbenem oknu trgovine P. Magdič.** (nasproti glavnem pošte) v knjigarni L. Schwentner v Prešernovi ulici je razstavljena skupina prve serije (slovenske planine) umet. fotograf. razglednic, ki jih je založilo mlado društvo: »Klub slovenskih amaterofotografov v Ljubljani.« — Opozorjam vse ljubitelje lepih razglednic in slavno občinstvo, da si ogleda to krasno zbirko umetniških razglednic in jih tudi primerno kupuje.

+ **Umet. fotograf. razglednice.** Društvo »Klub slovenskih amaterofotografov v Ljubljani« je založilo prvo serijo krasnih brom. - srebr. razglednic: 1. »Triglav« (I), 2. »Špik«, 3. »Brana«, 4. »Rjavina«, 5. »Jalovec«, 6. »Triglav« (II.) in 7. »Kredarica«. — Pričakovati je, da bo slavno občinstvo znalo prav vstopiti ta velik in važen korak, ki ga je storilo mlado slovensko društvo v procvit ptujskega prometa na Slovenskem, ter bo pridno segalo po teh izbornih razglednicah. — Razglednice so fotografski odtisi (fotografije) po fotografskih ploščah od izborni uspehl posnetkov. — Društvo bo nadaljevalo serije najraznovrstnejših pokrajinskih razglednic po najboljših posnetkih svojih članov. Razglednice je dobiti pri trgovcih, razprodajalcih razglednic in pri društvu. — Trgovci in drugi razprodajalc (društva itd.), kateri tudi društveni člani dobre pri večjih naročilih primeren popust; društvo pošilja razglednice proti gotovini, oziroma po poštnem povzetju. Cena v razprodaji posamezni fotografski razglednici je 20 vinarjev in je, ce se vpošteva dejstvo, da so te razglednice fotografske kopije (fotografije), nizka. Naročila sprejema društvo: »Klub slovenskih amater - fotografov v Ljubljani.«

+ **Zagonetna smrt železniškega čuvaja.** Železniški čuvaj Franc Kralj je bil dne 14. septembra pri c. k. drž. železniškem ravnateljstvu v Trstu, kjer ga je železniški zdravnik dr. Mandič zdravniško preiskal. Po preiskavi okoli 3. popoldne se je napotil proti državnemu kolodvoru, da bi se zopet odpeljal s prvim vlakom proti svojemu domu, na progo Podnart - Kranj. Popoldne so ga našli z veliko rano na glavi blizu državnega kolodvora v popolni nezavesti. Pripeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer je, ne da bi se kaj zavezal, dne 18. septembra umrl. Ne ve se še, ali je bil ubit, ali je morda padel iz tramvaja in se pri tem ponesrečil. Imel je namreč, kakor ljudje pri Kraju govorile, to slabu navado, da se je rad bahal z denarjem, ko se je nekoliko opijanil. Vzel je pa skoro na vso pot nekaj stotakov seboj. Gomore, da ni imel nobenega denarja in ure pri sebi, ko so ga našli. Sodniška preiskava bo dognala pravi vzrok, kar bomo še poročali. Započuta v dva nepreskrbljena otroka.

+ **Železniška uprava na Reki.** Pisemo nam z Reke: Pri tukajšnji upravi ogrskih železnic vladajo naravnost škandalozne razmere. Ze četrti dan sem tu, da oddam domu v Ljubljano več vagonov mošta, ki mi ga je pripeljalo parobrodno društvo ogrsko - hrvaško iz Dalmacije ter mi ga izkralo v tukajšnjem pristanišču, a dasi sem vagonne koj prvi dan naročil, teh vagonov ni in ni. Ogrska železniška uprava se izgovarja, da nima in ne more dobiti avstrijskih vagonov (to je vagon južne železnične) a svojih, to je ogrski vagonov, pa dati ne sme. Poleg izgube dragega časa še stroški — to je vendar preveč. A to še ni vse. Človeka mora zgrabiti jeza, ko vidi, kako mularija krade mošč iz sodov in to prično straže in pri belem dnevu, kako še ponoči, a to stražo mora lastnik mošta še dobro plačati. Na Madžarskem krade pa vse, od ministrskega predsednika pa

Nepreviden voznik. Predvčerjšnjem je mesarski vajenec Simon Tomec po Vodnikovem trgu z vpreženim konjem tako naglo in neprevidno vozil, da je zadel in pod voz podrl služkinjo Elizabeto Rozmanovo, katera je zadobila pri padcu po životu znatne telesne poškodbe.

Terasa se vdrla. Ko je šel včeraj 10letni Karel Wotruba pri nekihi s svojo materjo v pod teraso na hajočo dvornico, se je terasa vdrla ter dečka na glavi in desni nogi, njegovo mater pa na levi roki znatno poškodovala.

Aretacija. Kakor smo že poročali, je pred mesecem najel neki čolnar 18letnega brezposelnega pečarskega pomočnika Ludovika Vidmarja, da mu je pomagal po Ljubljanci riniti čoln. Ker je bil čolnar vinjen, je zaspal, Vidmar pa je porabil priliko in mu izmaknil bankovec za 20 K in jo popihal proti Trstu. Včeraj je bil pa na Sv. Petra cesti aretiran in so diči izročen. — Na Golovcu je bila pa aretirana Katarina Zavbjeva, katero zasleduje litijsko sodišče zaradi tativne. Tudi to so izročili pristojnemu sodišču.

Elektroradiograf »Ideal«. Danes v petek, dne 27. septembra specialni večer s sledičnim sporedom: 1. V noči Aziji. (Zanimiva potovalna slika.) 2. Zigotto Šofer. (Velekomično.) 3. Tyrtýos. (Kolorirana historična drama.) 4. Dobra dela se obrestuje. (Veseloigra.) 5. Pridelovanje čaja v Zadnji Karolini. (Krasna naravna slika.) 6. Zavjetje Trentona po Washingtonu. (Ameriški vojni film.) Samo zvečer. 7. Razne novice iz Pariza. (Humoreska.) Jutri v soboto, 28. septembra: »Njegova Svetost papež Pij X. in Vatikan.« (Prvo avtorizirano kinematografsko posnetje Njegove Svetosti papeža.) Danje kako lepo kolorirana učinkovitost »V deželi levov« in »Evharistični kongres na Dunaju z Njegovim Veličanstvom cesarjem Francem Jožefom I. in celim dvorom kakor tudi z Eminencem kardinalom van Rossom itd. V torek, dne 1. oktobra: »Večna luč ljubezni.« (Vedramatično.)

Društvena naznanila.

Sokolski zlet l. 1913. Seja stanovaljskega odseka se vrši v pondeljek, dne 30. septembra ob pol 9, zvečer v »Narodnem domu« v zvezni sobi. Ker se bodo na tej seji konstituirali pododseki, vabijo se bratje člani, da se seje zanesljivo udeleže.

III. slovenski vsesokolski zlet l. 1913. Finančnemu odseku sta došla zopet dva prispevka, in sicer je nabrala vesela družba v kavarni »Central« 12 K 15 vin. in uradnik »Ljubljanske kreditne banke« I. zbirko 11 K 09 vin. — Skupaj 23 K 24 vin. Vzgledom nabiralcem in gg. uradnikom bratski »Na združenju!«

Gospodinska šola društva »Mladika« se prične v torek 1. oktobra t. l. Gospodične, ki že vstopiti v šolo, se lahko vsak dan prijavijo pri vodstvu društva »Mladika«. Doslej so se prijavile samo gojenke z deželi, v Ljubljani pa se zdi, da niti starši, niti hčere ne znajo ceniti važnosti gospodinske šole.

Idrijski odsek »Prosvete« ima svoj III. redni občini zbor dne 30. septembra t. l. ob pol 9, zvečer v »Planinski sobi« gostilne gdene. Leni Lapajne z občajnim dnevnim redom. — Gostje, prijatelji odseka, dobrodošli!

Jutri vsi v arenu Narodnega doma! Društvo »Bratstvo« in gojenici dramatične šole slovenskega gledališča vprizore jutri ob 8. zvečer v areni Narodnega doma gledališko predstavo »Gospodje sinovi«. Igra je dobro naštudirana. Režijo vodi g. A. Danilo, režiser slovenskega gledališča. Vstopnina 50 vin. Po predstavi bo ples. Ker bode mnogo zabave in užitka, se vabi občinstvo, da to pridevitev številno obišče.

Telefonska in brzjavna poročila.

K ekspozeju grofa Berchtolda.

Dunaj, 27. septembra. Splošno se sudi, da je ekspoze grofa Berchtolda popolnoma pravilno razjasnil zlasti balkanska vprašanja. »Figaro« piše, da grof Berchtold ni v smoti, če pravi, da je položaj na Balkanu opasan. Z zadovoljstvom konstatira nadalje, da je naglašal miroljubnost svoje vlade. Avstro-Ogrska stori lahko mnogo za vzdržanje miru na Balkanu, ker ima tam mnogo vpliva.

Portugalski ekskralj na Dunaju. **Dunaj,** 27. septembra. »Wiener Allg. Zeitung« poroča, da se je portugalski poslanik na Dunaju pred včerajšnjem nenadoma odpeljal. V dobro područnih krogih spravljajo odpotovanje poslanika v zvezo s posetom ekskralja Manuela.

Kongres avstrijskih zdravniških zbornic. **Dunaj,** 27. septembra. Danes depoldne se je začel kongres avstrijskih zdravniških zbornic pod predsedstvom predsednika graške zbornice dr. Schömhila. Zastopane so vse zbornice, razen dalmatinske. (Na Kranjskem ni zbornice.) Sprejeta je bila rezolucija proti razširjenju socijalnega zavarovanja na one osebe, ki imajo več kakor 2400 krov prejem-

kov. Popoldne se vrši posvetovanje o državnem sanitetnem zakonu in o zakonu, s katerim se uvedejo obligatorični šolski zdravniki.

Enotni Češki klub.

Praga, 27. septembra. »Češke Slovo« poroča, da bo dosedanjí členik Enotnega češkega kluba dr. Fiedler, odstopil in bo prevzel načelništvo Udržal.

Obtožba Hohenburgerja.

Praga, 27. septembra. »Češke Slovo« naznanja, da bo poslanec Klofač v imenu čeških političnih strank v prvi seji parlamenta dvignil obtožbo proti justičnemu ministru Hohenburgerju zaradi ustavolomstva.

Češko - nemška spravna pogajanja.

Praga, 27. septembra. Kakor vedo poročila iz obeh taborov, je skoro izključeno, da bi bilo mogoče še tekom tega tedna zopet začeti s spravno pogajanjem, pač pa je mogoče, da se spravna pogajanja prično koncem prvega tedna meseca oktobra. Češki zastopniki vstrajajo baje na tem, da se Hohenburgerjev ferman prekliče predno se pogajanja zopet prično. V nemških krogih so mnenja, da še ni mogoče začeti ta ali prihodnji teden z novimi pogajanjami. Tudi češki sodniki so se včeraj posvetovali glede zadnjega Hohenburgerjevega fermana. Sklepi sodnikov so ostali tajni.

Bosanske železnice.

Sarajevo, 27. septembra. V Sarajevu se vrše sedaj važne konference predstojništva zveze železniških uprav za direktno zvezo in direktne promet med Avstrijo, Ogrsko, Srbijsko, Bolgarsko in Turčijo ter za direktni promet med Nemčijo in Orientom. Konference se vrše v tukajšnjem trgovski zbornici ter se bavijo pred vsem z ugotovitvijo tarifov in se konferenc udeležuje 44 delegatov iz teh dežel. Na dnevnom redu je med drugim izenačenje tarifa. Včeraj se je sestala konferenca avstrijskih in ogrskih železniških ravnateljev, katere se je udeležilo 41 železniških ravnateljev.

Kot nadležen tuje izgnan.

Sarajevo, 27. septembra. Policija je kot nadležnega tuje izgnala iz Bosne bivšega vseučiliščnega profesora Živojina Dačića, upravitelja srbske državne tiskarne v Belgradu, ki je došel semkaj na kulturno poslavo »Prosverte«.

Kovaceva afera.

Budimpešta, 27. sept. Kakor znano, obotni senat budimpeštanškega sodnega dvora ni ugodil zahtevi preiskovalnega sodnika, da naj se poslanec Kovacs, ki je strejal na grofa Tisco, izpusti, marveč je oddal sodnozdravniški izvid sodnozdravniškemu senatu v presojo. Včeraj je ta v tej zadevi izdal mnenje, da mu ni mogoče iz razvida samega sklepiti na Kovacsevo duševno kvalitetno, marveč da bi se moral neposredno pečati z njim, da ugotovi njegovo duševno razpoloženje in spozna, ali ga je smatrati za odgovornega za svoj čin. Vsled tega bo moral ostati Kovacs najmanj še en mesec v zaporu.

Vjera avstrijska obmejna straža.

Belgrad, 27. septembra. Nasproti Oršove na srbskem ozemlju so aretirali srbski vojaki avstrijsko stražo ter jo odvedli v Belgrad, kjer je še danes v zaporu, dasiravno sta avstrijski konzul in vojaški ataše posredovali.

Belgrad, 27. septembra. Avstrijsko stražo so včeraj izpustili in jo odvedli danes v Pančovo.

VOJNA NEVARNOST NA BALKANU.

Ruska in avstrijska poslanika v Sofiji in Belgradu.

Berolin, 27. septembra. Poročalec »Berliner Tageblatt« izve iz petrogradskega zunanjega ministarstva, da sta ruska poslanika v Sofiji in Belgradu izjavila obema vladama v imenu ruskega zunanjega ministarstva, da Rusija nikakor ne bo podpirala akcij Bolgarske, Srbije, Črnejcev in Grške proti Turčiji. Pri tem sta poslanika poudarjala, da Rusija sedaj ne želi nikakršnih homati na Balkanu. Enake izjave sta dala tudi avstro-ogrški poslanika pri omenjenih vladah.

Srbsko - turški konflikt.

Carigrad, 27. septembra. Kakor se govori v dobro informiranih krogih, je porta sklenila, da ne dovoli prevoza v Skoplju zadržanega srbskega vojnega materiala. Govori se, da je dobil srbski generalni konzul v Carigradu naročilo, da naj opusti nadaljnje korake pri porti, da bi ta pripustila prevoz zadržanega vojnega materiala. Osemdeset vagonov ostane tedaj v Solunu, druge velike partije vojnega materiala pa v Marceillu niti niso spravili na ladje.

Belgrad, 27. septembra. »Štampan« pričuje razgovor z ministrskim predsednikom Pasićem, ki je

izjavil, da v trenutku ni nobene vojne nevarnosti. Srbija pa bo storila vse, da zagotavlja srbskemu elementu avtonomijo v Stari Srbiji in Novem Pazarju.

Belgrad, 27. septembra. Vojni minister je odpeljal na Javor ob srbsko-turški meji voj 4. pehotnega polka, ker je došla vest, da so obmejne turške čete že več dni pripravljene, da videro na srbsko ozemlje in poklicje srbsko obmejno prebivalstvo. Voj je odšel na mejo v popolni vojni pripravljenosti.

Sofija, 27. septembra. Razburjenje na Bolgarskem se vedno boljširi. Današnji listi zahtevajo, da vladu napove tako vojno.

Svarilo.

Petrograd, 27. septembra. V diplomatičnih krogih zatrjujejo, da so vse velesile še enkrat intervenirale pri turški vladni, da naj uvede reforme za Makedonijo.

Napoved vojne.

Dunaj, 27. septembra. Okrog 4. popoldne se je raznesla v kuloarjih poslanske zbornice na Dunaju med člani avstrijske delegacije vest, da je dobila »Länderbank« iz Carigrada brzovaj, da je **Bolgarska napovedala Turčiji vojno.**

Delegatovi se je polstilo nepopisno razburjenje. Vse je drlo k zunanjemu ministru grofu Berchtoldu, ki je bil navzoč v odseku, da izvedo kaj je res na tej vesti. Grof Berchtold je izjavil, da v zunanjem ministrstvu o napovedi vojne ni bil znano. Tudi navzočega ministra Stürghha in finančnega ministra Bilinskega so časnikarji naravnost oblegali, vendar tudi ta dva nista vedela ničesar. Kljub tem zatrdilom se razburjenje ni poleglo. Vlada je telefonično poklicala »Länderbanko« ki je izjavila, da ni dobila takega poročila. Šele zvečer so se delegati pomirili. Ta vest je vsekako posledica napetega razpoloženja, ki je je provzročil eksponata grofa Berchtolda.

Dunaj, 27. septembra. **Bolgarsko poslanstvo na Dunaju ni dobito nobenega obvestila, da bi bila Bolgarska napovedala Turčiji vojno.** Toda tudi tam priznavajo, da je razburjenost na Bolgarskem velikanska in da **nepričakovani dogodki niso izključeni.**

Ob meji.

Solun, 27. septembra. Pet turški vojakov je prišlo v bližini obmejne straže v Dandieru v zasedo. Razvili se je hud boj med Bolgari in Turki, v katerem so bili trije Bolgari ustreljeni. Boj trajal še naprej.

Carigrad, 27. septembra. Črnogorci so napadli turške vojaške oddelke, ki so bili na maršu iz Skadra v Tuzi. Na obeh straneh je bilo mnogo mrtvih in ranjenih.

Sofija, 27. septembra. Vojaki turške obmejne straže v Haman-Bunarju v okraju Pešteri so začeli 23. t. m. zvečer streljati na neko bolgarsko patruljo ter ustrelili enega vojaka. Bolgari niso odgovarjali.

Manevri.

Carigrad, 27. septembra. Druga divizija dospe te dni iz Smirne v Carigrad, da se udeleži manevrov v jedrenskem vilaju.

Carigrad, 27. septembra. Za velike manevre je bilo poklicanih pod orložem 300.000 mož (?) in vojni minister prevzame sam vrhovno vodstvo. Vsi vojaški ataše so dobili pozive, da se manevrov udeleže.

Sofija, 27. septembra. Vesti o koncentraciji turške vojaštva v Jedrenskem vilaju so napravile na bolgarske vladne kroge skrajno mučen.

Carigrad, 27. septembra. Bolgarski poslanik Sarasov je vprašal pri porti glede namena teh manevrov ter je dobil kakor običajno pomirjujoč odgovor. Turški zunanji minister mu je baje izjavil, da se vrše manevri kakor vsako leto in da niso nikakršna grožnja napram Bolgarski, s katero upa turška vlada hrani prijateljske stike.

Albanija.

Solun, 27. septembra. Krščansko prebivalstvo v Skadru je zelo vznešeno, ker oblasti oborožujejo mohamedance. Boje se masakra. Iz Drača poročajo, da so Malisori začeli več vasi ter da se pripravljajo napasti Skader.

Mirovna pogajanja.

Zeneva, 27. septembra. »Journal de Geneve« poroča iz Ouchyja, da se mirovna pogajanja nadaljujejo. Odgovor iz Carigrada ne dajejo nikakršnega povoda, da bi se pogajanja prekinila. Med tem si prizadevajo vlade raznih držav pomirljivo in vendar odločno vplivati na Turčijo.

Dunaj, 27. septembra. Rešid paša, ki se je mudil nekaj dni na Dunaju je odpotoval v Švico, da se udeleži mirovnih pogajanj. Italija zahteva do konca tega meseca definitivni izjaz Turčije, sicer prekine pogajanja.

Ustreljen.

Belgrad, 27. septembra. Včeraj je bil tu ustreljen sodni praktikant Lazić, ki je iz maščevanja usmrtil svojega kolega Loginirovića. To je prva smrtna obsodba v Belgradu, ki so jo izvršili tekmo zadnjih 10 let v Belgradu.

Razprava radi klerikalnega lopovstva.

Spljet, 27. septembra. Tu se je začela obravnavna proti Grgi Ariču, Božu Malenici in Lovro Čurkoviču. Tožijo jih brata Tripalo, Niko Čatipović in dr. Grisogono. Dejanski stan je ta-le: Franciškanski župnik v Sinju fra Lovro Kovačević je imenovan štiri tožitelje ovadil državnemu pravniku, da so Ariča, Malenico in Čurkovič podkupili in naleteli, da bi umorili njega — župnika in več njegovih somišljencov. Preiskava je dognala popolno nedolžnost omenjenih gospodov in obenem vzbudila sum

K polomu zavarovalnice »Balkan«. Kakor smo že poročali, je otvorilo sodišče konkurz nad zavarovalnico »Balkan«. K temu poročajo iz Zagreba, da so posledice tega poloma še veliko obsežnejše kot so pričakovali. Svoječasno so se združili nekateri kapitalisti in poskusili neko sanacijsko akcijo, da bi rešili zavarovalnico. Toda ta načrt se jim je popolnoma ponesrečil. Najbolj prizadet je pri tem polomu odvetnik in velenostnik v Zagrebu, dr. Schönstein, ki je zašel v take denarne težkoče, da je zahtevalo več njegovih upnikov konkurz. Sodišče je odredilo tozadno obravnavo, ki je pokazala, da znašajo njegova pasiva okroglo 800.000 krov. Ker upajo, da bodo ta primanjkljaj pokrit z doneski njegovih bogatih sorodnikov, je sodišče to obravnavo preložilo, češ, da se stranke osebno med seboj pobotajo. Ker je dr. Schönstein finančno tudi zagrebško tiskarno A. Scholz, ki je svoječasno izdajala »Agramer Tagblatt«, je prišla tudi ta tiskarna v take denarne težkoče, da so zahtevali upniki konkurz. Pasiva tiskarne znašajo okroglo 400.000 K. V afero z »Balkanom« je zapletenih poleg tega še več drugih zasebnih oseb. Sodna preiskava je dognala do sedaj, da je vladal pri »Balkanu« v knjigovodskem oddelku silen nered. Izvedenci, ki imajo nalogo pregledati vse knjige, katerih je nad 200, še niso natančno ugotovili, za koliko so člani zavarovalnice oskodovani. Dognali pa so poleg tega, da je imela zavarovalnica »Balkan« skrivne podružnice in sicer v Sarajevu in v raznih dalmatinskih mestih.

* Stavka železničarjev na Španskem. Katalonski železničarji so pričeli stavkati. Železniški promet opravljajo vojaki. Stavkujoči se obnašajo popolnoma mirno.

* Vojaške surovosti. Pred vojaškim sodiščem v Berolinu so bili obsojeni en častnik, vsi podčastniki in več starejših vojakov, ker so trpinčili in mučili vojaške novince. Dobili so od 1 do 6 tednov zapora. En vojaški novinec je vsed nezgodnih surovosti zblaznel, več pa jih je pobegnilo iz vojašnice.

Prosveta.

Slovensko gledališče v Mariboru priredi v nedeljo, dne 6. oktobra, v Narodnem domu gledališko predstavo. Igrala se bo drama v treh dejanjih »V dolini«. Pri predstavi bo deloval orkester Glashenega društva. Prihodnja predstava se bo vršila v nedeljo dne 20. oktobra in sicer opereta »V civilu — vzbujeni lev«.

Socialna Matica. V nedeljo, dne 22. t. m., se je vršil v tržaškem Narodnem domu ustanovni občni zbor Socialne Matice. Izvoljen je bil odbor: dr. Vošnjak, Kos, Čok, dr. Iliešič, Knaflič, dr. Brezigar, dr. Fettich, dr. Lončar, Gangl, dr. Merhar, dr. Ozvald, dr. Pivko ter je takoj prvi in pristopilo društvu znatno število članov. Ustanovitev je vzбудila pozornost tudi pri Nemcih, ki so o tem pisali v več listih in spravljali Socialno Matico v zvezo z našim vseučiliškim vprašanjem. Morda nimajo tako napak misli! Socialna Matica ni nikaka konkurenčna institucija, marveč se razlikuje od Matice Slovenske, kakor je to njen predsednik dr. Iliešič dobro poudarjal, kakor juridično-sociološka fakulteta od filozofske. Ona hoče gojiti državljanško izobrazbo z izdajanjem knjig in spisov državnoznanstvene, narodnogospodarske, politične, sociološke in druge znanstvene in poljudnoznanstvene vsebine ter scentralizirati v tem oziru naš knjižni trg, skrbeti za dobro slovensko znanstveno in poljudno poučno čitivo in konzum takega čitiva. Pristopnina znaša 2 K, letnina 5 K, za učiteljstvo, dijaštvo, kmečki in delavski sloj 3 K. Izdanja prvega leta so preračunjena na 28 tiskovnih pol v več zvezkih ter bomo o tem še poročali. V kratkem se razpošlejo pristopnice. Dotlej prosimo, naj se pristopne prijave pošlejo na naslov dr. M. Brezigar, odvetniški kandidat, Gorica, ali pa uredništvo »Veda«. Opazujamo na veliko važnost taki institucije, kakor je Socialna Matica in vabimo k pristopu vse krog, zlasti pa inteligenco, dijaštvo, učiteljstvo in delavstvo. Za utrjenje naše kulture je taka institucija neobhodno potrebna.

Narodna obramba.

Oživljena Ciril-Metodova družnica za Posavje priredi dne 6. oktobra vinsko trgatev z obširnim in zanimivim sporedom pri Ruskem carju na Ježici, na kar že danes opaziamo ljubljansko rodoljubno občinstvo in izletnike sploh.

Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se dalje prijavili: 1066. P. družnica Komen (plačala 125 K); 1067. mariborsko samsko omizje v.

Narodnem domu (plačalo 200 K); 1068. podružnica v Mokronogu (plačala 200 K); 1069. rodoljubno osobne neke odvetniške pisarne v Ljubljani (plačalo 200 K); 1070. podružnica Trst IV., s sedežem na Belvederu, Aškercev kamen (plačala 200 krov); 1071. in 1072. Kmetska posojilnica ljubljanske okolice (plačala 400 K).

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 26. septembra: Katarina Pavlovič, delavčeva žena, 74 let, Radeckega cesta 11.

V deželnih bolnicah:

Dne 24. septembra: Marija Urbanc, posestnikova žena, 24 let. — Emil Stare, slikarskega pomočnika sin, 3 leta.

Dne 25. septembra: Mihael Ocvirk, bivši mesarski pomočnik, 46 let.

Dne 26. septembra: Ana Peterman, kajžarjeva hči, 25 let. — Ivan Porenta, drvar, 72 let.

Borzna poročila.

Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurz dunajske borze 27. septembra 1912

Maločleni posojilci.	Denarji	Blagov
4% manjeva renta	86/05	86/25
4 2/5% srebrna renta	87/30	89/50
4%, avstr. kronska renta	86/05	86/25
4% ogr.	85/85	86/05
4% kranjske deželne posojilje	93/50	94/50
4% k. o. češke dež. banke	90—	91—

Srečke.

Srečke iz 1. 1860 %	442—	454—
1864	614—	626—
" tiske	297—	309—
" zemeljske I. izdaje	283/50	295/50
" II.	250—	262—
" ogrske hipotečne	243/50	255/50
" dun. komunalne	478—	490—
" avstr. kreditive	474—	486—
" ljubljanske	68/50	74/50
" avstr. deč. kriza	52/90	58/90
" ogr.	32/25	38/25
" bazilika	30—	34—
" turške	243/50	246/50

Velino.

Ljubljanske kreditne banke	437—	443—
Avt. kredilnega zavoda	637/60	638/60
Dunajske bančne družbe	535—	536—
Južne železnice	116/40	117/40
Državne železnice	708—	704—
Alpine-Montan	1076/25	1077/25
Ceške stádkorne družbe	389—	393/80
Zivnostienske banke	278—	279—

Vratno.

Cekinci	11/40	11/44
Marke	117/75	118/05
Franki	95/55	95/70
Lire	94/60	94/85
Rublji	254—	255—

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 27. septembra 1912.

Termini.

Pšenica za oktober 1912	za 50 kg	11/08
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11/63
Rž za oktober 1912	za 50 kg	9/39
Rž za april 1913	za 50 kg	9/96
Oves za oktober 1912	za 50 kg	10/27
Oves za april 1913	za 50 kg	10/40
Koruz za september 1912	za 50 kg	9/33
Koruz za maj 1913	za 50 kg	7/62

Efekti.

Mlačneje.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji zračni tlak 735 mm

Sept.	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
26. 2. pop.	737.9	9/8	sr. svzh.	oblačno dež.
26. 9. zv.	737.3	7/7	-	-
27. 7. zj.	736.6	6/6	sl. zah.	-

Srednja včerajšnja temperatura 8/3°, norm. 13/4°. Padavina v 24 urah 13.3 mm.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je Večnemu zdroju poklicati danes ob 1/20 uri zjutraj po kratkom, a mučnem trpljenju prevideno s sv. zakramanti za umirajoče našo predobro mamico oz. staro mamico, gospo Polašek.

Marijo Polašek.

Zemeljski ostanki drage rajnice se bodo v soboto, dne 28. septembra ob 4. uri popoldne v hiši žalosti, Sv. Petra cesta št. 45, blagoslovili, nato pa položili na pokopališču pri Sv. Križu k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo davalne v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani. 3521

V Ljubljani, 27. septembra 1912.

Zaljubeči ostali.

Brez vsakega posebnega obvestila.

Sprejmom takoj dobro izvežano prodajalko za svojo manufakturno trgovino, zmožno tudi nemškega jezika. 3509
T. Ogrin, Novo mesto.

Išče se

kompanjonka z malim kapitalom.
Ponudbe pod "dobro" poštno ležeče Ljubljana. 3486

Kavarna Central. Danes in vsak dan vso noč

KONCERT</p

Dve vili

pod Rožnikom prodam po nizki ceni.

Kdo, pove upravnštvo »Slovenskega Naroda«. 3490

**Na račun ali v način se vzame
gostilna**

v Ljubljani ali v okolici. — Ponudbe pod »gostilna« pošto ležeče Ljubljana.

P. n. občinstvu se priporoča

3579

Velika zaloga pohištva lastnega izdelka,

iz finega suhega lesa, najmodernejsi izdelek za hotele in vile, posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne oprave. Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Ljubljana, samo Marije Terezije cesta štev. 14 (pri »Novem svetu«).

Trgovina s kolesi in posameznimi deli.**Najboljše pneumatike. Izposojevanje koles.****Prva ljubljanska higienična mlekarna**

priporoča

3510

mleko kefir

nakor tudi

pasteurizirano polno mleko, posneto mleko, kislo mleko, sladko smetano (Obers), kavino smetano, kislo smetano,

:::: sir in prima čajno maslo. :::: Naročila se sprejemajo v centrali: **Slovenska ulica št. 3** kakor tudi v prodajalnah in mlečnih pivnicah: **Lingarjeva ulica št. 1, Poljanska cesta št. 13, Florjanska ulica št. 3**, kjer se vedno tudi gorko in mrzlo mleko dobiva. — **Dostavja se tudi na dom.**